

Het is een warme ochtend in mei en Lee zit op haar mat in een kleine yogastudio een paar straten van het strand van Santa Monica. Er staat één raam open, maar het zwakke briesje dat naar binnen waait, kan de zware geur van de Nag Champa-wierook die als een gifwolk in de lucht hangt, niet verdrijven. Het bevestigt nog maar eens dat Lee er goed aan heeft gedaan om te stoppen met het branden van wierook in Edendale, haar eigen studio in Silver Lake – niet vanwege de gezondheid maar omdat het zo'n ontzettend cliché is.

De studio is afgeladen, zoals ze al had verwacht, en er hangt een zinderende spanning. Al een paar maanden hoort ze allerlei verhalen over de leraar, David Todd, maar ze heeft het te druk gehad om zelf een les bij hem te volgen. Hij is een rondtrekkende leraar met een trouwe schare volgelingen maar geen eigen studio. Hij werkt als freelancer in de hele stad en heeft de reputatie zeer onafhankelijk en een beetje excentriek te zijn, eigenschappen die Lee meestal wel aanspreken bij een leraar, zolang het niet omslaat naar divagedrag. Hij staat bekend om zijn verzet tegen de gevestigde orde en de recente commercialisering van yoga – gek genoeg maakt dat hem juist commercieel interessanter en is hij zeer in trek bij diezelfde gevestigde orde. Het aanzien dat hij geniet als meester wordt nog vergroot door het feit dat yoga niet het enige is wat hij doet. Ze heeft gehoord dat David Todd (dt) ook vechtsportles geeft aan probleemjongeren op openbare scholen en dat hij een verdienstelijk beeldhouwer is.

Lee had op het yogablog Asana Junkie over deze les gelezen. Lainey, de nieuwe assistent die Lee heeft aangenomen om haar een handje te helpen bij Edendale, hamert er steeds op dat Lee iedere ochtend minstens drie van de ontelbare yogablogs moet le-

zen en ervoor moet zorgen dat zijzelf en de studio in een paar van die blogs worden vermeld. Zes maanden geleden heeft Lee een huurcontract afgesloten voor het pand naast haar studio, waar tot voor kort een boekhandel zat, en de nieuwe vleugel van Edendale gaat over ongeveer een maand open. Ze zullen alle klanten nodig hebben die ze kunnen krijgen om de rekeningen te betalen.

‘dt is morgen in SM,’ was op het blog te lezen, ‘en tenzij ik een spoedoperatie moet ondergaan of Johnny Depp eindelijk mijn telefoontje beantwoordt, ben ik erbij, met mijn Manduka eKo-mat onder de arm. En jij moet er ook naartoe, als je maar niet mijn plaatsje wegkaapt.’

Lee had op de link geklikt en zich aangemeld voor twee personen. Helaas had Katherine, haar vriendin en de masseuse van de studio, op het laatste moment afgezegd zonder nadere toelichting. Het was een lange reis van Silver Lake naar Santa Monica, maar hopelijk was het de moeite waard. Het is eeuwen geleden dat Lee tijd had om zelf een yogales te volgen.

Toen ze ruim voor aanvang aankwam, was het al razend druk. Het is een eenvoudige studio, niet veel groter dan Edendale. Omdat ze bezig is het nieuwe gedeelte van haar studio in te richten en het oude gedeelte op te knappen, kijkt Lee nu vooral naar de aankleding van de ruimte. De muren hebben een lichtblauwe gloed en er zijn lukraak wat posters opgehangen met afbeeldingen van lotusbloemen, taferelen met water en niet-gespecificeerde paarse godheden. Lee’s hele leven staat in het teken van yoga en ze is iedere dag weer dankbaar voor haar leraren en inspirators, maar ze kan niet ontkennen dat de yoga-decoratie in de meeste studio’s nogal deprimerend is.

Lee herkende een paar gezichten van congressen en uit het gerezemoes en de flarden van gesprekken die ze opving kon ze opmaken dat meer dan twee derde van de aanwezigen zelf lesgeeft. Ze hoorde nerveuze opmerkingen over al die nieuwe studio’s, klachten over het gebrek aan betrouwbare vrijwilligers en de gebruikelijke discussies over de behoefte aan docentenopleidingen. Lee heeft zelf weinig zin om dit soort opleidingen aan te bieden

en inmiddels heeft ze haar buik vol van dit onderwerp.

‘Ik geef dit jaar drie opleidingen. De vraag is zo groot dat ik er wel tien zou kunnen geven als een jaar meer weken had.’

‘Wij bieden aan het einde van onze opleiding een sessie van een hele dag aan waarin we uitleggen hoe je je diploma kunt gebruiken om een baan te vinden die niet aan yoga gerelateerd is.’

‘Wat een goed idee! Een vriendin van mij helpt mensen die hun diploma hebben gehaald, terug te keren naar het werk dat ze deden vóór de opleiding. Ik weet zeker dat zij wel een keer een presentatie zou willen geven.’

‘Ik heb geprobeerd Kyra Monroe te strikken als gastdocent bij onze opleiding, maar zij vraagt een vast honorarium plus vijfenzeventig procent van de opbrengst van die dag.’

‘Tja, haar man werkte vroeger als vertegenwoordiger van acteurs, dus...’

‘Ik heb gehoord dat ze uit elkaar zijn.’

‘Iemand heeft me verteld dat ze zich op haar website priesteres Kyra noemt.’

‘Verbaast me niets, zoals ze eruitziet.’

‘Ik heb gehoord dat ze zelf geen enkele opleiding heeft gehad. Zou dat waar zijn?’

‘Ze is dit jaar een van de grote sterren op het Flow and Glow Festival. Ik ga er zeker heen, al moet ik mijn auto verkopen.’

Lee belandde helemaal achter in de zaal. Gewoonlijk staat ze liever niet zo dicht bij de muur als ze yoga doet, maar ze heeft in Santa Monica een extra kop koffie gedronken en ze is een beetje trillerig. Alles bij elkaar genomen zou de muur nog wel eens van pas kunnen komen als ze haar evenwicht verliest. De vrouw naast haar, die bezig is met een serie intensieve rekoefeningen voor de hamstrings, kijkt naar Lee en glimlacht.

‘Lee,’ zegt ze stralend. ‘Shelly Mance. Ik kwam heel vaak bij Edendale toen ik in Silver Lake woonde. Jij was mijn eerste lerares.’

Ze komt naar Lee toe en omhelst haar hartelijk. Het is niet zo dat Lee zich haar niet herinnert; het is alleen zo dat ze zich haar

niet precís herinnert. Het is het soort gezicht dat je bekend voorkomt, maar dat je niet meer kunt plaatsen, net als een liedje dat je wel eens hebt gehoord. Net als een heleboel andere vrouwen in de zaal is Shelly helemaal in het wit en draagt ze grote, zilveren sieraden. Sinds wanneer dragen ze sieraden tijdens de yogales? Lee is bijna zes jaar geleden begonnen met Edendale Yoga, en hoewel ze zich de meesten van haar leerlingen nog wel herinnert is er in sommige gevallen sprake van vervaging.

‘Misschien weet je niet meer wie ik ben,’ zegt Shelly. ‘Ik was een stuk dikker.’

De mist begint op te trekken. Shelly was inderdaad een heel stuk dikker, maar daar zegt Lee maar niets over. ‘Had je geen paar-se highlights in je haar?’

‘O, begin daar alsjeblieft niet over.’

Lee herinnert zich Shelly als een toegewijde en opvallend lenige leerling. Duidelijk iemand die tot aan haar adolescentie had geturnd en waarschijnlijk nogal had gejojood met haar gewicht. Lee is niet in de positie om daarover te oordelen. ‘Ben je nog steeds zo goed in splits?’ vraagt Lee.

‘Mijn god, ongelooflijk dat je dat nog weet. Je hebt me heel erg geïnspireerd. Ik ben nu zelf ook leraar.’

‘Wat goed,’ zegt Lee. Er zijn tegenwoordig zoveel mensen die beweren yoga-docent te zijn, dat je altijd voorzichtig moet zijn met doorvragen. Het is net zoiets als een acteur vragen of hij op tv is geweest of een schrijfster of er al iets van haar is uitgegeven. ‘Hier?’ vraagt ze.

‘Nee, was het maar waar, dit is zo’n geweldige studio. Bij YogaHappens. Ze nemen een paar grote sterren in dienst en dan een hele batterij stagiaires om het schema te vullen. Ze betalen slecht, maar het is een goede manier om ervaring op te doen.’

Lee knikt. Shelly’s woorden bevestigen wat ze allang vermoedde. YogaHappens, de grote keten die vorig jaar probeerde haar in te lijven, laat de leerlingen een fortuin betalen voor lessen met instructeurs die nog in opleiding zijn.

‘Waarom kom je niet weer eens naar Edendale?’ zegt Lee. ‘We

staan op het punt een heel nieuwe vleugel te openen. Bovendien branden we geen wierook.'

'Ik weet het, het is nogal sterk vandaag. Goed dat ik mijn inhalator heb meegenomen.' Ze haalt het apparaatje uit haar zak en neemt een pufje. 'Ik zou dolgraag weer bij jou les komen nemen. Waarschijnlijk zou ik nu nog beter doorhebben hoe goed je eigenlijk bent; voorheen zat ik de halve les naar Alan te staren. Wat is dat toch een knappe man. En jullie hebben zo'n geweldig huwelijk. Iedereen kijkt tegen jullie op, dat weet je toch wel?'

Lee voelt de bekende steek in haar borst als ze dat hoort, hoewel ze merkt dat de pijn iedere maand wat minder scherp wordt. Het is nu bijna een jaar geleden dat ze uit elkaar zijn gegaan.

'Je hoeft je geen zorgen meer te maken dat je wordt afgeleid door Alan.' Ze glimlacht naar Shelly en besluit het daarbij te laten.

'O, oké. Wat... eh... erg voor je?'

'Nee hoor,' zegt Lee. 'Ik vind het niet zo erg.'

De ongemakkelijke stilte wordt verbroken door de binnenkomst van David Todd en bijna onmiddellijk is Lee het hele gesprek vergeten. Hij is niet lang – waarschijnlijk maar een paar centimeter langer dan Lee. Hij heeft de pezige ledematen van een geboren atleet en een brede, innemende lach. Hij draagt een bril met een dun montuur, wat iets vertederends heeft omdat het helemaal niet bij zijn type past. Dat hij meester is in de een of andere esoterische vechtkunst is duidelijk te zien aan zijn postuur en de stevige, zelfverzekerde tred waarmee hij de ruimte betreedt. Maar tegelijkertijd weet hij een vleugje zelfspot in zijn bewegingen te leggen, waardoor hij iets puppyachtigs krijgt waar Lee als een blok voor valt. De meeste docenten die bij Lee op gesprek zijn geweest voor een baan bij Edendale presenteren zich met de sombere ernst van een begrafenisondernemer. Het is prettig om een keer een glimlach te zien. Het eenvoudige t-shirt dat hij draagt, geeft hem een pretentieloze en extra sexy uitstraling.

Nog voordat hij zijn mond heeft opgedaan, raakt Lee in de greep van een emotie die ze niet meteen herkent, omdat ze die zo lang niet heeft gevoeld. O nee, denkt ze, ik word verliefd.

Hij gaat naar een van de ramen en zet het verder open. ‘Eerst maar eens deze smog weg zien te krijgen,’ zegt hij, terwijl hij met zijn handen de wierookdampen wegwappert.

Voor het eerst in lange tijd is Lee zowaar blij dat ze in een scheiding zit. David Todd is precies de persoon die ze nodig heeft om haar docententeam compleet te maken, en Alan wilde nooit mannen aannemen. ‘Het is al het gedoe niet waard,’ zei hij altijd. ‘Ze versieren de leerlingen en voor je het weet heb je een rechtszaak aan je broek.’ Jammer dat Lee niet eerder had ingezien dat hij het over zichzelf had. Het laatste wat Alan wilde was met anderen moeten wedijveren om de aandacht en om gewillige leerlingen. Het is waar dat de hectiek rond de studio van de laatste tijd haar soms wat te veel wordt, maar ze kan tenminste wel zelf beslissen wie ze aanneemt. En opeens blijkt dat een groot voordeel te zijn.

Naast het lesgeven, het beheer van de studio en de zorg voor de kinderen, kan Lee zelf hoogstens één les per maand volgen – in een goede maand. Ze gaat altijd zo vroeg mogelijk naar Edendale om haar eigen oefeningen te doen, maar meestal is dat in feite een repetitie voor de lessen die ze die dag zal geven, onderbroken door aantekeningen over de volgorde van de oefeningen en de exacte uitvoering. Als David plaatsneemt op zijn mat en zijn nek een paar keer op een overdreven en komische manier rekt, waarbij hij eruitziet als een superheld van elastiek, herinnert Lee zich hoe leuk het kan zijn om je door iemand anders te laten leiden.

‘Ik weet niet hoe het met jullie staat,’ zegt David, ‘maar ik ben vandaag in een rare bui. Ik ben net terug van een bezoek aan mijn familie in Chicago en ik ben moe van het reizen, moe van mijn familie en ik heb een enorme suikerdip. Jullie vragen je ongetwijfeld af waarom ik dat allemaal vertel, maar ik zal mijn best doen het op een nuttige manier te verwerken in de les. Dus... heb geduld, mensen.’

Het is gevaarlijk om persoonlijke dingen te vertellen, maar door zijn ironische ondertoon en enorme grijns werkt het. Hij heeft zichzelf van een intimiderend fitte, aantrekkelijke leraar veranderd in de zielenpoot met familieproblemen met wie iedereen zich kan identificeren. En op wie je misschien wel verliefd wordt. Bijna alles wat hij zegt lokt volle lachsalvo's uit die betekenen dat ze hem niet alleen grappig vinden maar hem ook aanbidden.

De magie begint pas echt als hij de eerste instructies geeft. Hij leidt de groep door een van de origineelste series die Lee in lange tijd heeft gezien. Hij slaagt erin traditionele zonnegroeten te combineren met trapbewegingen uit de vechtsport en sierlijke bewegingen die een beetje doen denken aan Martha Graham. Terwijl hij door de ruimte loopt en de hele groep aan het lachen maakt, geeft hij zulke nauwkeurige en gedetailleerde aanwijzingen voor de poses dat Lee soepeler dan ooit overgaat in de *Parsva bhuja dandasana*, de libellehouding (die ze altijd lastig heeft gevonden), en de zwevende halve maan. De vrolijkheid die hij oproept en de vele glimlachjes die hij aan zijn leerlingen ontlokt, maken alles gemakkelijker en ontspannener.

Lee heeft vaak de indruk dat de al te ernstige, eerbiedige toon waarop sommige leraren spreken, tot gevolg heeft dat de leerlingen zich geremd voelen en hun zelfs – ze is er nog niet achter hoe dat precies komt – het gevoel geeft dat ze met elkaar moeten wedijveren. Alsof de beste zijn belangrijker is dan plezier hebben. Ze probeert zelf op een luchtige, niet al te gedragen toon te spreken, maar dt slaagt daar beter in dan zij, met meer charme en minder moeite.

Wat Lee nog het indrukwekkendst vindt, is dat hij aan het einde van de les, als de groep in *savasana* ligt – de ogen gesloten en met een opgevouwen deken zwaar op hun buik – en hij door de ruimte loopt om hier en daar mensen te corrigeren, terugkomt op zijn familiebezoek. Maar nu op een rustigere, somberdere toon, die past bij de inhoud.

‘Want wat ik dit weekend besepte, was dat ik me, hoezeer ik ook van mijn familie hou – en ik hou echt van ze, ondanks onze ver-

schillen – , veel sterker verbonden voel met jullie. Misschien denken jullie dat ik helemaal niet weet wie jullie zijn. En in de meeste gevallen is dat ook zo. Maar hier, in deze ruimte, waar iedereen samenwerkt met dezelfde instelling, waar iedereen tegelijk ademt, worstelt met de zwaartekracht en zijn grenzen een klein beetje verlegt, heb ik het gevoel dat we op geestelijk niveau met elkaar in verbinding staan, als jullie begrijpen wat ik bedoel.

Dus waar het op neerkomt, is dat ik niets anders kan verzinnen dan steeds maar weer naar jullie terugkeren, overal waar ik les geef, want het klinkt misschien dom, misschien slaat het nergens op, maar jullie voelen als mijn echte familie.’

Lee hoort zijn voetstappen naderen en dan voelt ze de warmte van zijn handen die lichtjes op haar voorhoofd worden gelegd.

‘Dit is waar ik in geloof en waar ik om geef, en dit is wat ervoor zorgt dat mijn leven niet ontspoot.’

Niet dat dit zo bijzonder en diepzinnig is, maar het klinkt zo oprecht dat Lee diep geraakt is. Het is alsof al het verdriet van het afgelopen jaar, samen met de wond die Shelly voor de les heeft opengereten naar boven komt, en eindelijk ziet ze in dat wat haar op de been heeft gehouden – meer nog dan haar tweelingzoontjes (ook al vindt ze het verschrikkelijk om dat toe te geven) – het gevoel van verbinding en liefde is dat ze van haar leerlingen in de studio krijgt. Ze wil er niet aan denken hoe het afgelopen jaar zou zijn verlopen als ze dat niet had gehad. Terwijl ze daar op de grond ligt en de tranen over haar gezicht stromen, weet ze dat ze alles zal doen om de uitbreiding van de studio tot een succes te maken. Ze móét wel; een andere optie is er niet.

En op dit moment weet ze dat ze om dat te bereiken David Todd moet overhalen zijn nomadenbestaan op te geven en in haar studio les te komen geven. Het moet zo zijn.

‘Vind je hem niet geweldig?’ zegt Shelly tegen Lee terwijl ze haar mat oprolt.

‘Nou en of,’ zegt Lee. Ze heeft het gevoel dat ze een lange, spannende rit in een achtbaan heeft gemaakt, maar zonder de duizeligheid en de misselijkheid. Lichamelijk voelt ze zich energiek,

mentaal vooral moe. ‘Ga je vaak naar zijn lessen?’

‘Zo vaak mogelijk. Als je wilt, kan ik je aan hem voorstellen. Ik heb altijd wel wat aan hem te vragen.’ Shelly slaat haar ogen ten hemel.

Lee kijkt naar de lange rij leerlingen die staan te wachten op een gesprekje met dt of misschien zijn handtekening. Zo te zien kan het wel even duren en ze moet terug naar Silver Lake voor haar eigen les. Ze loopt naar de wand met kastjes achterin waar haar spullen liggen en krabbelt iets op een van de visitekaartjes die ze op aandringen van Lainey heeft laten maken. Misschien was het toch geen weggegooid geld.

‘Zou je dit aan hem willen geven?’ vraagt Lee aan Shelly. ‘Ik zou je heel dankbaar zijn.’

‘Ik zal erbij zeggen dat het van de beste docent in L.A. is – hemzelf meegerekend.’

Katherine zit in haar naaikamer en doorloopt een paar zonnegroeten in een poging de frustratie te verdrijven over haar huisbaas die niet is komen opdagen terwijl ze de hele dag op hem heeft zitten wachten. Ze had afgesproken om met Lee naar een les in Santa Monica te gaan, maar dat heeft ze moeten afzeggen. Ze weet dat thuis yoga doen voor veel mensen het ideaal is, maar het is haar nooit gelukt het langer dan twintig minuten achter elkaar vol te houden. Zodra ze bij een houding komt die ze niet prettig vindt, slaat ze die over of gaat ze iets lekkers halen. Als mensen het hebben over de geweldige yogasessies die ze thuis houden, bedoelen ze waarschijnlijk dat ze tien tot vijftien minuten echt oefenen en daarna in slaap vallen of masturberen.

Terwijl ze probeert zich ertoe te zetten om op zijn minst één boothouding te doen (de houding die ze het meest vreest), hoort ze iemand op het raam kloppen. Ze komt snel overeind en inderdaad staat haar huisbaas met zijn neus tegen het raam, de ogen

afgeschermd met zijn handen, naar binnen te turen.

Tom (ze weigert hem Tommy te noemen, ook al dringt hij daar steeds op aan) wil de gedachte achter de deurbel maar niet begrijpen. Hij komt altijd onaangekondigd langs en staat dan opeens voor een raam of in de tuin. Vandaag wist ze tenminste dat hij zou komen, zij het een paar uur eerder. Ze weet allang dat hij haar leuk vindt. Aangezien hij een vrouw heeft en in wezen ongevaarlijk is, en aangezien zijn gevoelens voor haar in haar voordeel hebben gewerkt sinds ze in dit houten huisje woont, vindt ze dat niet zo erg. Ze krijgt de rillingen van zijn onverwachte bezoeken en zijn sloome, gebogen houding, maar hij is nooit over de schreef gegaan en ze moet bekennen dat veel van haar ex-vriendjes een stuk enger waren dan Tom.

Ze wijst naar de voorkant van het huis en ze ontmoeten elkaar bij de deur.

‘Deed de deurbel het niet, Tom?’ vraagt ze.

‘O... eh... ik dacht dat ik je achter het huis hoorde, dus...’

Ze gaat hem voor naar de keuken en trekt een stoel voor hem naar achteren aan het tweedehands eettafeltje dat ze voor een prikje op de verkoopsite Craigslist heeft gekocht. Ze zou liever met hem in de woonkamer gaan zitten, maar daar is het uitzicht door de grote ramen op de heuvels en het meer zo overweldigend mooi, dat hij dan misschien weer beseft hoe ver onder de marktprijs haar huur al drie jaar zit.

‘Mooie tafel,’ zegt hij. ‘Was die van mijn moeder?’

‘Nee,’ zegt Katherine. ‘Ik heb bijna al haar meubels meer dan een jaar geleden in de kelder gezet. Ik was bang dat ze anders zouden slijten.’

‘Niet dat het voor haar nog uitmaakt, maar toch bedankt,’ zegt Tom. ‘Heb je een nieuwe tatoeage op je schouder?’

‘Niet dat ik weet. Op dat gebied zijn er al heel lang geen ontwikkelingen geweest, Tom. En ik heb ook geen plannen in die richting.’ Rond de tijd dat ze eindelijk was gestopt met drugs, had ze ook besloten geen tatoeages meer te laten zetten. Ze had overwogen ergens op haar rechterarm een klein brandweerembleem